



Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. I. Adultus qui numquam consentit, sed penitùs contradicit, invalidè
suscipit Sacramentum, quod consistit in usu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

nibus aut exceptionibus ambigua est oratio, commodissimum est id accipi, quo res, de qua agitur, magis valeat quam pereat. Idem habetur cap. Abbat de verbor. signific. ibi: *Profecto sic intelligenda sunt illa verba, ut res, de qua agitur, valere possit potius quam perire.*

Ergo similiter in casu presenti tanta potest esse probabilitas causæ petentis restitutionem rei suæ; ut etiam consideratâ possessione alterius partis, adhuc probabilius sit rem ipsi deberi, vel saltem verè probabile: & in istis circumstantijs Doctor consultus poterit respondere possidentem debere restituere, sequendo opinionem suam probabilem.

An Doctor interrogatus debeat respondere secundum propriam opinionem.

Dico, *Opinionem suam*; quia, si verum est, quod ait Vasquez supra: Qui interrogat Doctorem aliquem an obligatus sit ad restituendum, non interrogat de opinione aliorum Doctorum, sed de opinione ipsius quem interrogat; si hoc, inquam, verum est, Doctor interrogatus non videtur suo muneri satisfacere, si relinquens suam opinionem, qua credit eum non obligari ad restituendum, secun-

dum aliorum sententiam respondeat obligando ipsum ad restitutionem: etenim interrogantem decipit.

An autem hoc verum sit, posset dubitari, & fortè negari dicendo, interrogantem solummodo inquirere quid ipse à parte rei facere debeat vel possit, nisi aliud expressè significet. Sanè si Doctor eum excusaret à restitutione secundum sententiam aliorum, credo firmiter, quòd nullatenus conquireretur de deceptione.

Atque ex his sit finis impositus huic controversiæ, immo & Sectioni. Nam quod attinet ad jurisdictionem Ministri, planè aliqua requiritur extra casum necessitatis, nè videlicet in Ecclesia Dei omnia inordinatè & confusè fiant; sic (inquam) requiritur, ut peccet, etiam mortaliter, qui sine ea ministrat Sacramentum (excepto Matrimonio) ut patebit suis locis agendo de Sacramentis in particulari.

Impresentiarum sic expeditis conditionibus requisitis ex parte ministri, reliquum est ut examinemus condiciones necessarias in suscipiente.

SECTIO OCTAVA.

De Suscipiente Sacramentum.

I. Solum viatores sunt capaces Sacramentorum.

Constat Primò solos viatores esse capaces Sacramentorum, morali (ut sic loquar) capacitate, id est, cum effectu gratiæ sanctificantis. Posset quidem physicè Beatus sumere sacram Eucharistiam (nam etiam bruta possunt materialiter sumere sacram hostiam) non tamen sacramentaliter tamquam cibum spiritualem nutritivum.

In parvulis non requiritur ulla dispositio ut fructuose recipiant Sacramenta, quorum sunt capaces.

Constat Secundò apud omnes Catholicos, nullam in parvulis (eadem est ratio perpetuò amentium) requiri fidem, intentionem aut aliam quamcumque dispositionem, ut validè, imò fructuose suscipiant Sacramenta, quorum sunt capaces, puta Baptismum, Eucharistiam, Confirmationem, & verosimiliter Ordinem.

Quæritur ratio? In promptu est, scilicet carentia usûs rationis, ex qua incapaces sunt propriæ fidei, intentionis aut alterius cuiuscumque dispositionis. An autem requiratur fides vel intentio parentum offerentium suos parvulos, statim videbimus.

Tota ergo controversia devolvitur ad

adultos, id est, ratione utentes, vel qui aliquando ratione usi fuerunt, in quibus certum est plura requiri ad licitam, quam ad validam tantum susceptionem; uti etiam superiori Sectione vidimus plura requiri in ministro ad licitam ministracionem, quam ad validam tantum. Incipiendo autem ab ultimo:

CONCLUSIO I.

Adultus qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, invalidè suscipit Sacramentum, quod consistit in usu.

Dico quod consistit in usu, quia de Eucharistia, quæ est Sacramentum permanentis, est diversa ratio; quippe ante summionem supponitur habere veram ac propriam rationem Sacramenti. Unde etiam animalia irrationalia validè illud suscipiunt; ergo etiam homo penitus contradicens.

An

Secl. 8. De Suscipiente Sacrament. Concl. 1. 211

An autem cum fructu, infra dicam.

Non alia Sacramenta, ut dicit Innocentius III. de Baptismo.

De alijs itaque Sacramentis ita expresse determinat Innocentius III. c. Maiores de Baptismo & ejus effectu, ibi: Ille vero qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem nec characterem suscipit Sacramenti.

Etiam de suscipiente in somno vel amentia.

Loquitur de Baptismo (eadem est ratio aliorum Sacramentorum) & probat à simili: Sicut (inquit) nec ille notam alicuius reatus incurrit, qui contradicens penitus & reclamans thurificare idola, cogitur violenter.

Idem decernit ibidem Pontifex de illo, qui in somno vel amentia suscipit Sacramentum Baptismi, non retractatà priori voluntate de Baptismo nunquam suscipiendo, ibi: Dormientes autem & amentes si priusquam amentiam incurverent aut dormirent, in contradictione persisterent, quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, & si fuerint sic emerfi (abas, immerfi) characterem non suscipiunt Sacramenti.

3. Ratio defuitur à voluntate Christi.

Ratio petitur à voluntate Christi, qui poterat quidem absolute Sacramenta sic instituire, ut etiam his valerent, tamen non instituisse colligitur ex sensu DD. & Ecclesie. Congruentiam accipio ex Scoto 4. dist. 4. quaest. 4. num. 3. ibi: Si ergo ipse sit utroque modo (negativè & contrariè, simpliciter & secundum quid) dissentiens, dico quod non recipit Sacramentum; quia Deus per Sapientem dicit Proverb. 23. Fili praebe mihi

Pro. 23.

cor tuum, nolens aliquem omnino invitum adscribi familiae suae: suscipiens autem Baptismum adscribitur per hoc familiae Christi. Infero ergo: Ergo neque omnino invitum & animo repugnantibus illa vult conferri Sacramenta, quae pro suis familiaribus instituit, ut sunt Confirmatio, Penitentia &c.

Non est distinguendum de reclamante sive protestante signo exteriori sumo dissentium, & de non reclamante, quia in rei veritate si est dissentium, omnino idem est quoad Deum: tamen quantum ad iudicium Ecclesiae iudicantis de mansis, & eum qui tacet praesumentis consentire, non cogitur reclamans ad observantiam religionis Christianae, cogitur autem non reclamans. Nec in hoc potest argui Ecclesia, quod isti nolenti, tamen non reclamanti, fiat iniuria. Minus enim malum est sibi, quod invitum servet legem Christianam, quam quod impune permittatur agere contra eam: quia minus malum est invitum aliqua bona facere & mala fugere, quam liberè & impune mala agere & bona dimittere.

4. Quis contra inquit Glossa.

Addit Doctor: Neque oportet hic distinguere de reclamante sive protestante signo exteriori sumo dissentium, & de non reclamante, quia in rei veritate si est dissentium, omnino idem est quoad Deum: tamen quantum ad iudicium Ecclesiae iudicantis de mansis, & eum qui tacet praesumentis consentire, non cogitur reclamans ad observantiam religionis Christianae, cogitur autem non reclamans. Nec in hoc potest argui Ecclesia, quod isti nolenti, tamen non reclamanti, fiat iniuria. Minus enim malum est sibi, quod invitum servet legem Christianam, quam quod impune permittatur agere contra eam: quia minus malum est invitum aliqua bona facere & mala fugere, quam liberè & impune mala agere & bona dimittere.

Contrarium innuit Glossa in c. Maiores mox citato, Verbo Perdurare: Non contradicunt (inquit) quia illi ore exprimunt se velle baptizari, licet corde dissentiant, & ideo Sacramentum recipiunt. Consonat textus, ibi:

Cum non solum parvuli, qui non consentiunt, sed & ficti, qui quamvis non ore, corde tamen dissentiant, recipiant gratiam. Et infra: Talis (sicut & is, qui fide ad Baptismum accedit) characterem suscipit Christianitatis impressum. Confirmatur ex Aug. ad Donatistas, & refertur 1. q. 1. c. 35. Sicut fidei veraciter non fide recipiunt, nec eorum Baptisma reprobat, sic & illa, quae schismatici vel haeretici, si non aliter habent nec aliter agunt, quam vera Ecclesia, cum ad nos veniunt, non emendamus, sed potius approbamus.

S. Aug.

Verum enim verò (ut bene notat Gratianus) verba prioris partis hujus capituli usque ad verbum Reprobat, non sunt inventa apud D. Aug. sed habetur sententia lib. 1. de Baptismo contra Donatistas c. 12. expressa his verbis: Sicut enim in illo, qui fide accesserat, fit ut non denuo baptizetur, sed ipsa pia correctione & vera confessione purgetur quod non posset sine Baptismo, sed ut, quod ante datu est, tunc valere incipiat ad salutem, cum illa fidei veraci confessione recesserit. Ubi per fideum non intelligit S. Doctor eum, qui corde disenserat, sed qui ostederat se esse dispositu ad effectum Sacramenti, cum tamen interius non esset dispositus. Patet: quia dissensus cordis non recedit veraci confessione, sed mutatione voluntatis.

58

Ad verba textus dico, illa non esse Pontificis. Quid claritè? Sunt (inquit Innoc.) nonnulli, qui dicunt quod Sacramenta, quae per se sortiuntur effectum, ut Baptismus & Ordo caeteraq. similia, non solum dormientibus & amentibus, sed invitum & contradicentibus, etsi non quantum ad rem, quantum tamen ad characterem, conferuntur, cum non solum parvuli, qui non consentiunt, sed & ficti, qui quamvis non ore, corde tamen dissentiant, recipiant Sacramentum. Et continuo subjungit: Sed opponitur talibus &c. Propter quod inter invitum & invitum, coactum & coactum, alij non absurde distinguunt, quod is, qui terroribus atque supplicijs violenter attrahitur, & ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum, talis (sicut & is, qui fide ad Baptismum accedit) characterem suscipit Christianitatis impressum. Vides Pontificem solum referre quid alij sentiant?

6. Non rectè Glossa citat verba Innocenti.

Video (inquis) attamen quis versatus in Jure Canonico ignorat Innoc. alterutram sententiam approbare?

Approbat omnino, sed posteriorem, in qua non explicatur quid sit fide ad Baptismum accedere; & ideo comode intelligitur de indispositione cordis ad effectum Sacramenti. Vel si hoc minus arrideat, audi quod sequitur in jure: Et ipse tamquam conditionaliter volens, licet absolute non velit, cogendus est ad observantiam fidei Christianae. Fictus ergo erit, qui exterius quid ostendit se absolute velle Baptismum, in animo tamen conditionaliter

7. Quam sententiam Innocentius approbat.

solum erit volens, hoc est, nollet suscipere, si posset alio modo v. g. salutare vitam, interim simpliciter vult.

Si dicas: Potest omnia incommoda externa evitare; etsi nullo modo interius consentiat; non abnuo; equidem etiam fieri potest, ut conditionaliter consentiat, præeligens Sacramentum validum, si alioquin ex metu mortis, aut alterius mali imminentis, permittat sibi illud exterius adhiberi.

8. Sin autem absolute in corde dissentiat (quod plerumque natum est contingere, præsertim si nullis terroribus aut supplicijs violenter attrahitur, sed ex mera malitia; causâ Sacramenti deridendi, ore consentiat) tunc indubitanter assero cum Scoto supra; in iudicio Dei non suscipere validum Sacramentum; tamen quantum ad iudicium Ecclesiæ iudicantis de manifestis; & eum qui tacet præsumens consentire, cogeret ad observantiam religionis Christianæ.

Qui externè consentit, non autem internè, in iudicio Dei non validè suscipit Sacramentum, in iudicio autem Ecclesiæ consentiret consentisse.

Et hæc sit tertia responsio, quam accipio ex ipsis verbis Juris: *Oportet (inquit) ut fidem, quam necessitate susceperunt, tenere cogantur; ne nomen Domini blasphemetur, & fides quam susceperunt, saltem in foro Ecclesiæ, vilis ac contemptibilis habeatur.*

9. Sed instas rursùm: Qui metu tormentorum absque interna voluntate cultûs thurificans idolis, ore non contradicens aut reclamans, incurrit notam alicujus reatus; ergo ore non contradicens, licet corde dissentiens, suscipit rem & characterem Sacramenti. Consequentia probatur: quia Innoc. in hoc cap. (ut supra dixi) comparat penitens contradicentem & nunquam consentientem Baptismo, ei, qui penitens contradicens cogitur thurificare.

Respondedo negando consequentiam. Ad probationem dico, omnem similitudinem claudicare. Et sanè ad confirmandum intentum Pontificis sufficiebat, ut quemadmodum qui interius & exterius contradiceret thurificationi, non incurreret aliquem reatum; ita etiam qui ore & corde contradiceret Baptismo, non susciperet rem vel characterem Sacramenti: an autem interna & externa contradictio requiratur ad invaliditatem Sacramenti, an verò sufficiat repugnantia cordis sola, in illa similitudine Innoc. non determinat.

10. Porro disparitas inter Sacramentum & idololatriam plana est, dicente Christo Matth. 10. v. 33. *Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.* Quæ verba tota Ecclesiæ semper intellexit de sola externa fidei negatione. Et tamen verba im-

Matth. 10.

diatè antecedentia: *Omnis qui confitetur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, quis unquam Catholicus exposuit de sola confessione oris? Ergo plus requiritur ad veram ac validam confessionem fidei, qualis est susceptio Sacramenti, quàm ad ejus abnegationem, five ad incurrendum reatum infidelitatis.*

Sit itaque Theologicè certum, corde penitens dissentientem & contradicentem in iudicio Dei nec rem nec characterem suscipere Sacramenti. Sed nunquid necessarium est, ut positivè consentiat? Respondeo & dico:

CONCLUSIO II.

Ut adultus validè suscipiat Sacramentum, non sufficit quòd non repugnet seu quòd habeat se merè negativè, sed debet consentire saltem implicite & habitualiter, non in actionem solum externam, sed in ipsum Sacramentum.

Pro clariori intellectu, Nota ex Scoto supra n. 3. Aliquem non consentire potest intelligi contrarie, vel negativè. Negativè tantum negat actualem consentum: contrarie verò ponit actualem dissentium. Et patet distinctio, quia non est idem non velle & nolle. Si autem accipiat contrarie pro dissentiente actu, aut dissentit simpliciter, aut secundum quid; & intelligo simpliciter sicut est expositum in 3. libro, quòd ille, qui ut fugiat aliquid incommodum, vult aliquid, simpliciter vult illud; sicut projiciens merces in mari, ut fugiat submersionem, simpliciter vult projicere merces. Nam potentiam suam motivam ad projiciendum voluntas movet imperando, & ipsa se ipsam liberè movet, quia cogi non potest. Simpliciter ergo volens projicit, sed secundum quid volens, hoc est, sub conditione nolens; quia nollet, si posset alio modo salutare vitam.

Hæc distinctio præmissa, docet Primò penitens contradicentem non recipere Sacramentum, ut ostendimus conclusione præcedenti. Secundò circa præsentem conclusionem discurre in hunc modum: Si autem (inquit n. 4.) secundum quid dissentiat, sed simpliciter consentit; & hoc non tantum in illam ablutionem, tanquam in quoddam balneum, sed in ablutionem eo modo, quo illam intendit

Distinctio consentis in contrarium licet garem. ex Scoto

Distinctio Scoti circa conclusionem.